

ภาคที่ 4
วัฒนธรรมท้องถิ่นไทย

บทที่ 7

วัฒนธรรมท้องถิ่นไทย

บทที่ 7	วัฒนธรรมท้องถิ่นไทย	
	บทนำ สภาพทั่วไป	189
	- ภาคเหนือ	189
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	193
	- ภาคกลาง	197
	- ภาคใต้	200

บทที่ ๗ วัฒนธรรมท้องถิ่นไทย

บทนำ : สภาพทั่ว ๆ ไป

ประเทศไทยเป็นดินแดนที่เป็นที่อยู่ของชนเผ่าต่าง ๆ หลายเผ่าพันธุ์ เป็นที่รวมวัฒนธรรมย่อยหรืออนุวัฒนธรรมจากการที่ชนเผ่าต่างๆ เหล่านั้นนำเข้ามาสู่ดินแดนอันเป็นประเทศไทยนี้ ดินแดนที่เป็นประเทศไทยประกอบด้วยอาณาเขตที่แบ่งออกตามสภาพภูมิศาสตร์ มี ๔ ภาค (โดยยึดเนื้อหาจาก "มหาดไทยชวนรู้ ๒๕๓๗" เป็นหลัก) คือ

ภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต สภาพดินฟ้าอากาศและสภาพสังคมพอประมวลได้ดังนี้

๑.๑ **สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่**จะมีสภาพภูมิประเทศอันประกอบด้วยภูเขา หุบเขาและต้นน้ำลำธารอุดมไปด้วยป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๒ **อาณาเขต**

- ทิศตะวันตก จดประเทศพม่า

- ทิศเหนือ จดเขตแดนของประเทศพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว

- ทิศตะวันออกจดประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ทางใต้ จดเขตแดนของภาคกลาง

๑.๓ **มีพื้นที่** ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ ๑๗ จังหวัด คือ

- **ภาคเหนือตอนบน** ประกอบด้วย ๙ จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และตาก

- **ภาคเหนือตอนล่าง** ประกอบด้วย ๘ จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี

๑.๔ สภาพภูมิอากาศ ภาคเหนือมีสภาพภูมิอากาศค่อนข้างหนาว และอุดมด้วยป่าไม้และแหล่งน้ำ

๑.๕ อุปนิสัยและบุคลิกภาพ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศดังกล่าวทำให้ประชาชนภาคเหนือมีนิสัยค่อนข้างรักสงบ พุดจาไพเราะ อ่อนหวานมีอัธยาศัยดีเป็นมิตรกับคนทั่วไป ชาวเหนือส่วนใหญ่มีผิวพรรณค่อนข้างขาว ใบหน้าและรูปร่างดี จึงเรียกกันว่า "ถิ่นไทยงาม" ทั้งยังมีภาษาพูดและตัวหนังสือประจำถิ่นของตน

๑.๖ อาชีพ การประกอบอาชีพของชาวเหนือได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้ ทำอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา และเครื่องเคลือบ การทำร่ม เครื่องไม้แกะสลัก เครื่องเงิน และ เครื่องเงิน เป็นต้น

๑.๗ สังคมและวัฒนธรรม ชาวเหนือส่วนใหญ่มักนิยมอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้น้อยให้ความนับถือแก่บรรพบุรุษและผู้อาวุโส การสร้างบ้านเรือนมักสร้างด้วยไม้ มุงด้วยกระเบื้องดินเผา กระเบื้องไม้และใบตองตึงมีไม้กาแลไขว้เป็นสัญลักษณ์ประจำภาคอยู่ที่ส่วนหน้าจั่ว นอกจากนี้ตามภูเขา ซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองยังเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น มูเซอร์ กระเหรี่ยง อีก้อ และ แม้ว เป็นต้น ซึ่งแต่ละเผ่าจะมีความเป็นอยู่ในสังคมแตกต่างกัน มีอาชีพทำไร่ หาของป่า ทำเครื่องประดับเงินและทอผ้า ผู้หญิงจะทำงานหนักกว่าผู้ชาย

๑.๘ การเล่นพื้นเมืองและศิลปกรรม การเล่นพื้นเมืองของภาคเหนือจะออกมาคล้ายอุปนิสัยของชาวพื้นเมือง คือ มีลีลาแจ่มจ้า อ่อนช้อย งดงาม ได้แก่ การฟ้อนต่างๆ การอ่าน หรือร้องคำร้อยกรอง แบบภาคเหนือ การฟ้อนเป็นการแสดงที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีลักษณะผสมผสานระหว่างชาติต่าง ๆ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคเหนือ แบ่งเป็น ๕ ประเภท คือ

๑. ฟ้อนเนื่องในความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ ฟ้อนผีมด ฟ้อนผีบ้านผีเมือง ฟ้อนผีนางดั่ง ฟ้อนบายศรี

๒. ฟ้อนแบบเมือง คือ การฟ้อนอันเป็นแบบฉบับของคนเมืองหรือ
ไทยวน (ผู้ก่อตั้งอาณาจักรล้านนา) เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเชิง ฟ้อนดาบ และฟ้อนสาว
ไหม เป็นต้น

๓. ฟ้อนแบบม่านเป็นการฟ้อนที่ผสมผสานระหว่างศิลปะของพม่าและ
ล้านนา ได้แก่ ฟ้อนม่านม้วยเชียงตา

๔. ฟ้อนแบบเงี้ยวหรือแบบไทยใหญ่เช่น เล่นโต ผองเชิง ฟ้อนโต
และฟ้อนเงี้ยว เป็นต้น

๕. ฟ้อนที่ปรากฏในบทละครเป็นการฟ้อนที่มีผู้ประดิษฐ์ขึ้นในการ
แสดงละครพันทาง ได้แก่ ฟ้อนน้อยใจยา ฟ้อนแพน และฟ้อนม่านมวงคล

นอกจากการฟ้อนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วยังมีการฟ้อนดาบ ตีกลอง
สะบัด ซ้าย การขับหรือร้องทำนองร้อยกรองของภาคเหนือ ซึ่งมีสำเนียงไพเราะถ้อยคำ คล้อง
จอง ดังเช่นโคลง กาพย์ คำว และขอ

เครื่องดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ: กลองแหว่ กลองตะไลค์เปิด ปี
ซ้อง (มี ๔ แบบ) สะล้อ ซอ ซึง เต่งถึง ป่าน แส่ว-สว่า ตึงตึง กลองปู้เจ้ กลองปู้จา กลองซุม
จังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือ หลายจังหวัดเคยเป็นเมืองหลวง และศูนย์กลางทางการปก
ครอง การเมือง เศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรมในสมัย โบราณดังนั้นจึงปรากฏร่องรอยความ
เจริญในอดีตเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะด้านศิลปะนั้น จะพบวัตถุโบราณสถานในศิลปะแบบ
ทวารวดี ลพบุรี เชียงแสน สุโขทัย อุทอง และอยุธยา โดยเฉพาะศิลปะแบบสุโขทัยนั้นจัดเป็น
ศิลปะที่งดงามที่สุดของภาคเหนือตอนล่างส่วนภาคเหนือตอนบนจะมีโบราณวัตถุและโบราณ
สถานในศิลปะแบบเชียงแสน ที่งดงามจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุและโบราณ
สถาน อีกส่วนหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากพม่าดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในพระอารามต่าง ๆ ในเขต
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๙ แหล่งนันทนาการ ภาคเหนือมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
และแหล่งท่องเที่ยวที่งดงามตามธรรมชาติจำนวนมากเช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย วัดพระศรีรัตนมหาธาตุพิษณุโลก วัดพระแก้วดอนเต้า วัด

พระธาตุลำปางหลวง วัดพระธาตุนครไทย วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดพระสิงห์ วัดจองคำ
วัดพระธาตุดอยตุง เมืองเชียงใหม่ วัดพระธาตุช่อแฮ วัดพระธาตุแช่แห้ง วัดภูมินทร์ อุทยาน
ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ อุทยานแห่งชาติห้วยขาแข้ง
อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ดอยอินทนนท์ ดอยแม่สลอง

๑.๑๐ ประเพณี คติความเชื่อและศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ
พุทธศาสนาและจะเลื่อมใสศรัทธาปฏิบัติตามระเบียบประเพณีทางศาสนาและบ้านเมืองอย่าง
เคร่งครัดมีประชาชนบางส่วนนับถือ ศาสนาคริสต์และลัทธิอื่นๆ อย่างเช่นการนับถือเทวดา
และภูตผีปีศาจ

ชาวเหนือมีประเพณีและพิธีกรรมในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศาสนาดังนี้

๑. เดือน ๗ เหนือ (ตรงกับเดือน ๕ ได้ ตรงกับเดือน เมษายน)
มีประเพณีสงกรานต์ การรดน้ำดำหัว และบวชลูกแก้ว ขึ้นเรือนใหม่ เลี้ยงผีปู่ย่า

๒. เดือน ๘ เหนือ (เดือน ๖ ได้ ตรงกับเดือน พฤษภาคม) มี
ปอยบวชนรพอยหลวง (งานสมโภชทานวิหาร โบสถ์ กำแพง ฯลฯ) ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน
วิสาขบูชา ไหว้พระธาตุ

๓. เดือน ๙ เหนือ (เดือน ๗ ได้ ตรงกับเดือน มิถุนายน) มี
ประเพณีการไหว้พระธาตุ เช่น พระธาตุดอยสุเทพ

๔. เดือน ๑๐ เหนือ (เดือน ๘ ได้ ตรงกับเดือน กรกฎาคม)
มีการทำบุญเข้าพรรษา

๕. เดือน ๑๑ เหนือ (เดือน ๙ ได้ ตรงกับเดือน สิงหาคม) ปลุกนา
ดำนาน ทานข้าว คนเฒ่าจ๋าคีล

๖. เดือน ๑๒ เหนือ (เดือน ๑๐ ได้ ตรงกับเดือน กันยายน) ใน
เดือนนี้ประเพณีทางศาสนามีการทานข้าวสลาก หรือก๋วยสลาก ในวันขึ้น ๘-๑๕ ค่ำถึงแรม
๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ และ ในเดือน ๑๒ เพ็ญ มีการทานอุทิศส่วนกุศลแก่คนตาย

๗. เดือนเถียงเหนือ (ตรงกับเดือน ๑๐ ได้ ตรงกับเดือน ตุลาคม)
ทำบุญออกพรรษา การทานสลากภัต-ทานกฐิน จนถึงเดือนยี่เพ็ญ

๘. เดือนยี่เหนือ (เดือน ๑๒ ได้ ตรงกับเดือนพฤศจิกายน) มี
ทานกฐินถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ประเพณีลอยกระทงตามประทีป ทอดผ้าป่า ตั้งธรรมหลวงเทศน์
มหาชาติ

๙. เดือน ๓ เหนือ (เดือนอ้ายได้ ตรงกับเดือนธันวาคม) มี
ประเพณีเทศน์มหาชาติ ทานทอด (ทอดผ้าป่า)

๑๐. เดือน ๔ เหนือ (เดือนยี่ได้ ตรงกับเดือนมกราคม) ในเดือนนี้
เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะมีการทำบุญเรียกว่า ทานข้าวจี ข้าวหลาม และมีประเพณีขึ้นเรือน
ใหม่แต่งงาน

๑๑. เดือน ๕ เหนือ (เดือน ๓ ได้ ตรงกับเดือนกุมภาพันธ์)
มาฆบูชา มีการทำบุญปล่อยหลวง (งานนมกรรมฉลองสมโภช) หากมีศัพพะก็จะทำการเผา
ในเดือนนี้เรียกว่าลากปราสาท ศัพพะ หรือทางไทยใหญ่เรียกว่า "ปอยล้อ"

๑๒. เดือน ๖ เหนือ (เดือน ๔ ได้ ตรงกับเดือนมีนาคม) ในเดือน
นี้มีการทำบุญปล่อยน้อย (บวชเนร อุบสมบท) ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ประเพณีที่ไม่ใช่เกี่ยวกับ
ศาสนา เช่น ประเพณีการเลี้ยงผี หรือการฟ้อนผีมดผีเม็งนั้น เริ่มตั้งแต่เดือน ๗-๘-๙
เหนือ ทำกันภายใน ๓ เดือนนี้ และมีประเพณีการต้อนรับแขกเมือง

๑.๑๑ การแต่งกายการแต่งกายพื้นเมืองของภาคเหนือมีลักษณะ
แตกต่างกันตามเชื้อชาติของกลุ่มชนคนเมือง ผู้หญิงจะสวมเสื้อคอกลมหรือคอจีนแขนยาวห่ม
ผ้าสไบทับเกล้าห่ม ผู้ชายสวมเสื้อคอกลมหรือคอจีน นุ่งกางเกงป้ายหน้า มีผ้าคาดเอว ผ้าพาด
ป่าและมีผ้าโพกศีรษะ หรือบางครั้งจะสวมเสื้อม่อฮ่อม นุ่งกางเกงสามส่วน มีผ้าคาดเอว
เครื่องประดับ ได้แก่ เครื่องเงินและเครื่องทอง การแต่งกายใน พิธีการหรือบุคคลชั้นสูง จะมี
ความวิจิตรงดงามยิ่งขึ้น ผ้าที่ใช้เป็นผ้าฝ้ายและผ้าไหมซึ่งมีลักษณะสีสันลวดลายเป็นเอกลักษณ์
และมีความหมายแฝงอยู่โดยเฉพาะท้องถิ่นแถบจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จะมีการ
แต่งกายใกล้เคียงกับภาคกลาง

๒.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต สภาพดิน
ฟ้า อากาศ สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนี้

๒.๑ สภาพภูมิประเทศและความเป็นอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
หรือภาคอีสาน มีพื้นที่เป็นที่ราบสูง ประกอบด้วยป่าและภูเขาที่มีที่ราบเล็กน้อย พื้นดินส่วนใหญ่
เป็นดินปนทราย ภูมิอากาศค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง มีลำน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำมูล
ลำน้ำพอง และลำน้ำโขงซึ่งกันเขตแดน

ความเป็นอยู่ของชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือค่อนข้างเรียบง่าย มีระบบสังคมแบบเครือญาติ เช่นเดียวกับชาวไทยในภาคอื่น ๆ คือมักรวมเป็นครอบครัว
ใหญ่ นับถือบรรพบุรุษและผู้อาวุโส มีอุปนิสัยเป็นมิตรกับคนทั่วไป ซื่อตรง ไม่ค่อยมีเล่ห์
เหลี่ยมและอดทน ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยมักสร้างด้วยวัสดุธรรมชาติ เป็นเรือนชั้นเดียว
ขนาดไม่ใหญ่นัก

๒.๒ อาณาเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขต ดังนี้

- ทิศเหนือและทิศตะวันออก จด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว

- ทิศใต้ จดประเทศกัมพูชาและภาคกลางของประเทศไทย

- ทิศตะวันตก จดภาคกลางและภาคเหนือของประเทศไทย

๒.๓ มีพื้นที่ ประกอบด้วย จังหวัดต่าง ๆ ๑๙ จังหวัด คือ เลย
หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำพู สกลนคร นครพนม ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร มหาสาร
คาม ยโสธร อุบลราชธานี อำนาจเจริญ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษและ
ชัยภูมิ

๒.๔ การประกอบอาชีพ ภาษาและวัฒนธรรม การประกอบอาชีพ
ของราษฎร คือการทำนา ทำไร่ ปศุสัตว์ และหัตถกรรม เช่น ทอผ้าฝ้าย ผ้าไหม ทำเครื่องจัก
สาน และทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ประชาชนที่อยู่ในจังหวัดที่ใกล้เขตแดนสาธารณรัฐประ
ชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีลักษณะผิวพรรณและภาษาพูดใกล้เคียงกับลาว และบางส่วนก็
มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด ซึ่งสืบเนื่องมาจากการอพยพย้ายถิ่นฐานตามเหตุการณ์
สำคัญในประวัติศาสตร์ ส่วนประชาชนในจังหวัดแถบที่อยู่ใกล้เขตแดนประเทศกัมพูชา จะมี
ภาษาพูด ผิวพรรณและวัฒนธรรมบางอย่างคล้ายคลึงกับชาวกัมพูชา

๒.๕ การเล่นพื้นเมืองและศิลปกรรม ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการละเล่นในเวลาเทศกาลและเมื่อว่างจากภารกิจ ในแต่ละจังหวัดอาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย การละเล่นแบ่งออกเป็นสองส่วน คืออีสานเหนือ และอีสานใต้ ของอีสานเหนือคือ เซิ้งบั้งไฟ หมอลำ หมอลำกลอน (หลายประเภท) เพลงโคราช เสียงกลอง พิณภูไท ลำลงช่วง ลำเลาะตุ้ม ลำเก็บผักหวาน การละเล่นของอีสานใต้คือ เรือมอญเร่ โฉลนมามวด เรือมจันเตราะ เรือมตรข เจรียง กันตรึม และกโนบติงตอง

เครื่องดนตรีของภาคนี้ได้แก่ พิณ หุ่น-หุ่น ซอ โปงกลาง กลองเสียง หมากกั๊บ แก๊บ แคน ผางฮาด กลองยาว สิง โหวด ฆ้อง ปี่ลูกแคน ซอบั้ง กลองตุ้ม กลองตั้ง โทนดินเผา พิณไห พิณน้ำเต้า ตระว ตระวอ ซอกระดองเต่าและเขาควาย เป็ยออ ปี่อ้อ ปี่ญุ่น ปี่อังกอง ปี่โดน กลองกันตรึม เสนงเกล อังกึยส์ ซ้องโม่ง สากไม้ และซ้องราว

ลักษณะศิลปกรรมที่ปรากฏในประติมากรรมและสถาปัตยกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 3 แบบคือแบบทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11-16) แบบลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ 17-18) และแบบพื้นเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปกรรมของเมืองหลวงและประเทศเพื่อนบ้านเช่น จากล้านนา สุโขทัย อโยธยา เวียงจันทน์ เป็นต้น โบราณสถานที่สำคัญของภาคนี้จึงมี 2 ลักษณะคือ เจดีย์ พระบรมธาตุ และปราสาทหิน

๒.๖ แหล่งมรดกทางศิลปกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานที่สำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และศูนย์หัตถกรรมที่น่าสนใจจำนวนมากกระจายอยู่แทบทุกจังหวัด ที่รู้จักกันดี เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท วัดพระธาตุพนม อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวเขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนจุฬาภรณ์ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีและศูนย์หัตถกรรมภูเขียว เป็นต้น

๒.๗ การแต่งกายเครื่องแต่งกายพื้นบ้านของอีสานมีทั้งที่ผลิตจากฝ้ายและไหม ซึ่งเกิดจากการทอด้วยมือของสตรีเมื่อว่างจากกิจการงานอื่น ๆ ในสมัยโบราณงานทอผ้าถือว่าเป็นงานรองจากอาชีพหลัก เพราะนอกจากทอเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ยังใช้ในชีวิตประจำวันด้วย ได้แก่ หมอน ผ้าห่ม ที่นอน เครื่องถวายพระ ผ้าห่อคัมภีร์ และผ้ากราบ

สตรีอีสานจะนุ่งซิ่น สวมเสื้อและหม้อผ้า ส่วนชายนุ่งกางเกง หรือโสร่ง สวมเสื้อคาดผ้าขาวม้า เครื่องประดับส่วนใหญ่ทำด้วยเงินและทอง ผ้าอีสานที่ขึ้นชื่อคือผ้าลายขิด ผ้ามัดหมี่และผ้าแพรวาซึ่งมีการให้สีสันลวดลาย การย้อม การทอ ที่ละเอียดซับซ้อนและประณีตมาก ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมตลอดจนแพร่หลายออกไปต่างประเทศ

๒.๘ ประเพณี คติความเชื่อ และศาสนา ประเพณีความเชื่อและการแต่งกาย ชาวอีสานนับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่และมีความเลื่อมใส ศรัทธาอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม นรกสวรรค์ และมีสิ่งเทวดาด้วย ดังนั้นจึงค่อนข้างเคร่งครัดในการบำเพ็ญบุญกุศลและระเบียบประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ที่เรียกว่า "ฮีตสิบสอง คองสิบสี่"

"ฮีตสิบสอง" คือประเพณีทำบุญสิบสองเดือน ได้แก่

๑. เข้ากรรม กระทำในเดือนอ้าย คือเป็นการทำบุญล้างบาปของพระภิกษุที่ต้องอาบัติ

๒. บุญคุณลานจัดขึ้นในเดือนยี่เป็นการทำบุญเมื่อถึงเวลานวดข้าวในลาน

๓. บุญข้าวจี จัดขึ้นในเดือน ๓ จะมีการนำข้าวจีไปวัด ถวายภัตตาหาร และฟังเทศน์ นอกจากนี้ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ยังมีการบำเพ็ญกุศลในวันมาฆบูชา ดังเช่น ภาคอื่น ๆ ด้วย

๔. บุญพระเวส จัดขึ้นในเดือน ๔ คือการฟังเทศน์มหาชาติหรือชาดกเรื่องพระเวสสันดร

๕. บุญสงน้ำ จัดขึ้นในเดือน ๕ คือทำบุญตักน้ำสงกรานต์

๖. บุญบั้งไฟ จัดขึ้นในเดือน ๖ เป็นการทำบุญเพื่อขอฝน ซึ่งจะมีการประกวดบั้งไฟกันด้วย และปัจจุบันได้กลายเป็นงานใหญ่ประจำปีของจังหวัดยโสธร

๗. บุญขำระ จัดขึ้นในเดือน ๗ ถือเป็นการทำบุญเพื่อล้างความสกปรก มัวหมองทั้งปวงสร้างสิริมงคลแก่หมู่บ้าน

๘. บุญเข้าพรรษา จัดขึ้นในเดือน ๘ วันแรม ๑ ค่ำ นอกจากบำเพ็ญกุศลทั่วไปแล้วยังมีการแห่เทียนเข้าพรรษาซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี ได้จัดเป็นงานประจำปีที่ยิ่งใหญ่มีชื่อเสียงมาก

๙. บุญข้าวประดับดิน จัดขึ้นในเดือน ๙ วันแรม ๑๓ ค่ำ เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ญาติผู้ล่วงลับ

๑๐. บุญข้าวสาก จัดขึ้นในเดือน ๑๐ วันขึ้น ๑๔ ค่ำ เป็นการอุทิศส่วนกุศลแก่วิญญาณผู้ล่วงลับไปแล้ว และจะนำอาหารไปไว้ตามทุ่งนาด้วย

๑๑. บุญออกพรรษา จัดขึ้นในเดือน ๑๑ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ จัดขึ้นหลังจากจำพรรษาครบ ๓ เดือน

๑๒. บุญกฐิน คือการถวายผ้ากฐินแก่พระภิกษุสงฆ์ ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

นอกจากประเพณีการทำบุญ ๑๒ เดือนแล้ว ชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีงานประเพณีอื่นๆ อีกเช่น การแห่ผีตาโชน การแห่ปราสาทผึ้ง เทศกาลข่วง การแข่งเรือ มหกรรมว่าวอีสาน การไหลเรือไฟ ประเพณีต่างๆ เกี่ยวกับชีวิตซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประเพณีต้อนรับผู้มาเยือน เป็นต้น

๓. ภาคกลาง มีลักษณะสภาพภูมิประเทศ อาณาเขต สภาพดินฟ้า อากาศ และสภาพสังคม ดังนี้

๓.๑ สภาพภูมิประเทศและส่วนประกอบของภูมิภาค ภาคกลางมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีลำน้ำเล็ก ๆ อื่นอีกหลายสาย ทำให้บริเวณภาคกลางค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ด้านตะวันออกยังมีบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำป่าสัก ด้านตะวันตกมีบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง เป็นต้นเข้าไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ทางภาคกลางตอนใต้ยังมีอ่าวไทยและทะเล คือฝั่งทะเลตะวันออก และคาบสมุทรตอนบน อันทำให้ประชาชนได้มีส่วนได้รับอิทธิพลของแหล่งน้ำเหล่านี้

๓.๒ พื้นที่ของภาคกลาง ประกอบด้วยบริเวณจังหวัดต่าง ๆ จำนวน ๒๖ จังหวัด คือ ชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี สระบุรี ลพบุรี อโยธยา ปทุมธานี นครนายก นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเรศ ชลบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ตราด สมุทรสาคร นคร

ปฐม สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และ ประจวบคีรี
ขันธ์

๓.๓ การประกอบอาชีพประชาชนภาคกลางส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ
ทางเกษตรกรรม คือ การทำนา ทำสวน ทำไร่ ปศุสัตว์ ประมง ในด้านหัตถกรรม ส่วนใหญ่มัก
ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจัดสาน เครื่องเงิน เครื่องทอง และอัญมณี ส่วนในด้านอุตสาหกรรม
ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตอุปกรณ์
คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์วิทยุ อุปกรณ์นาฬิกา อาหารกระป๋อง การผลิตวัสดุก่อสร้าง การต่อเรือ
 เป็นต้น

๓.๔ สังคมและวัฒนธรรม

โดยที่ภาคกลางเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มานานเป็นศูนย์กลาง
ทางการค้า การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ นับตั้งแต่สมัย
ทวารวดี ลพบุรี สุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมของภาคกลางจึงมี
ความหลากหลายซับซ้อน มีทั้งวัฒนธรรมของหลวงและวัฒนธรรมพื้นบ้าน สังคมไทยภาค
กลางเป็นระบบเครือญาติ ผู้น้อยจะนับถือผู้อาวุโส ชาวไทยในชนบทยังนิยมการอยู่รวมกันเป็น
ครอบครัวใหญ่หรืออยู่ละแวกเดียวกันอุปนิสัยของคนในภาคกลางค่อนข้างเป็นมิตร
กับคนทั่วไปเฉลี่ยฉลาดรู้จักการประสานประโยชน์และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและ
สภาวะการณ์ทั่วไป

ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในสมัยก่อนมักสร้างด้วยวัสดุธรรมชาติ
เช่น ไม้เนื้อแข็ง ไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยแฝก จาก หรือกระเบื้องดินเผา สร้างเป็นเรือนใต้ถุนสูง
วัสดุที่ใช้สร้างและขนาดของบ้านขึ้นอยู่กับฐานะของเจ้าของเรือนไทยแบบภาคกลางยังมี
ตัวอย่างให้เห็นได้ที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐมและอื่น ๆ

๓.๕ แหล่งนันทนาการ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ภาคกลางของไทยมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามจำนวนมาก เช่น พระราชวังบางปะอิน อุทยานประวัติ
ศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา พระบรมมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระปฐมเจดีย์ สระ

พานข้ามแม่น้ำแคว พระพุทธบาทสระบุรี พระปราสาทสามยอด พระราชวังนารายณ์
ราชินีเวศ พระนครคีรี พระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมก อุทยานแห่งชาติ ทางทะเลเกาะช้าง สวน
สัตว์เปิดเขาเขียว หาดพิทยา หัวหิน ชะอำ น้ำตกนางรอง น้ำตกไตรโยคและศูนย์ศิลปะ
บางไทร เป็นต้น

๓.๖ แหล่งอารยธรรม หรือศูนย์กลางอารยธรรม : ภูมิปัญญาชาว

บ้าน

ภาคกลางเป็นศูนย์กลางแห่งอารยธรรมมาตั้งแต่โบราณหลายยุค
สมัย ดังนั้นจึงเป็นแม่แบบแห่งศิลปกรรม และเป็นแหล่งรวมของช่างฝีมือแขนงต่าง ๆ งาน
ศิลปกรรมทุกสาขาไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และประณีตศิลป์
ล้วนงดงามมีชื่อเสียงอย่างยิ่ง มีหลักฐานปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในพระอาราม และพระ
ราชวังที่สร้างในสมัยอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ งานประณีตศิลป์ เช่น ลายรด
น้ำ การประดับกระจก งานประดับมุกล้วนมีลวดลายละเอียดอ่อนงดงาม

๓.๗ การเล่นพื้นเมือง : ดนตรี ศิลปกรรม กีฬาพื้นบ้าน

ชาวไทยภาคกลางมีนิสัยนิยมการนันทนาการมาตั้งแต่อดีต
การละเล่นพื้นบ้านมีทั้งที่เล่นกันทั่วไปเมื่อว่างกิจการงาน การเล่นตามเทศกาล และเล่นตาม
ฤดูกาล คือ ระบำชาวไร่ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงอิฐขลุ่ย เพลงเหย่อย เพลงแม่ศรี
เพลงเดินกำรำเคียว เพลงสงฟ้าง เพลงซึกกระดาน เพลงเรือ เพลงลำตัด เพลงปรบ
ไก่ เพลงอีแซว และเพลงเทพทอง กลองยาว ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีกีฬา เช่น ตะกร้อ ว้าว ตะบ้า
หมากรุก และมีการแสดงซึ่งบางอย่างเกิดในราชสำนัก บางอย่างเป็นของพื้นบ้าน ได้แก่ โขน
ละคร ลิเก หนังใหญ่ หุ่นกระบอก วงดนตรีไทย ซึ่งมีทั้งวงขับไม้ วงเครื่องกลองแขก วงเครื่อง
สาย ปี่พาทย์ และมโหรี ชาวไทยภาคกลางยังมีศิลปะการป้องกันตัวซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่าง
กาย และในอดีตยังสามารถนำมาใช้ป้องกันประเทศชาติและปราบโจรผู้ร้ายได้ด้วยคือ การฟัน
ดาบ การตีกระบี่กระบอง และการชกมวย ซึ่งปัจจุบันมวยไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก

เครื่องดนตรีพื้นบ้านได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ กระจำปี่ ปี่
ประเภทต่าง ๆ ปี่ชวา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่-เล็ก ระนาดเหล็ก กลองทัด กลอง

แขก กลองสองหน้า โทน รำมะนา กลองยาว ตะโพน เปิงมาง ช้องมอญ ฉิ่งฉาบ กรับคู่ กรับ
เสภา ช้องหุ่ย ช้องโหม่ง และช้องเหม่ง

๓.๘ การแต่งกาย

การแต่งกายพื้นบ้านของชาวไทยภาคกลางค่อนข้างเรียบง่าย ผู้ชาย
นุ่งกางเกงยาวครึ่งป่อง สวมเสื้อแขนสั้น มีผ้าขาวม้าคาดเอว ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นยาว สวมเสื้อแขน
สั้นหรือยาว หรือบางครั้งใช้ผ้าคาดอก

๓.๙ ประเพณี คติความเชื่อและศาสนา

ชาวไทยภาคกลางส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีส่วนน้อยที่นับถือ
ศาสนาคริสต์ และยังมี ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา ภูตผี ตลอดจนไสยศาสตร์ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งชาว
ไทยจะถือปฏิบัติตามหลักกรรมของศาสนาและบำเพ็ญบุญกุศลตามลัทธิศาสนาของตน ใน
สมัยโบราณวัดจะเป็นศูนย์กลางของชุมชน คือนอกจากเป็นที่บำเพ็ญบุญกุศลแล้วยังเป็นที่
เรียน ที่พบปะสังสรรค์ และเป็นที่จัดงานรื่นเริงในเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชนด้วย

ขนบประเพณีที่ชาวไทยภาคกลางปฏิบัติสืบทอดกันมาแบ่งเป็น ๓
ประเภท คือ

๑. ขนบประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งมีประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจน
กระทั่งตาย เช่น ทำขวัญโกนผมไฟ โกนจุก บวชนาค แต่งงาน ปลูกเรือน ขึ้นบ้านใหม่ ต่อ
อายุ และงานศพ เป็นต้น

๒. ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น การทำบุญถวายภัตตาหารแก่พระ
ภิกษุสงฆ์ในวันสำคัญทางศาสนา การเวียนเทียน การบวชนาค การแห่เทียนพรรษา เทศน์
มหาชาติ การถวายสลากภัต การตักบาตรเทโว การทอดกฐิน และลอยกระทง เป็นต้น

๓. ประเพณีเกี่ยวกับอาชีพ จัดขึ้นเพื่อความสำเริง ความอุดม
สมบูรณ์และสิริมงคล เช่น พิธีแรกนา การทำขวัญข้าว การแห่นางแมว และพิธีไหว้ครู
 เป็นต้น

๔. ภาคใต้ ภาคใต้เป็นดินแดนที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีภูมิประเทศ
สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา อันเป็น

พื้นนิสัยของประชาชนเช่นเดียวกับภูมิภาคอื่น ๆ โดยจะชอน้ำ มากล้าวถึงโดยเฉพาะแต่ละ
สิ่งแต่ละอย่าง ดังนี้

๔.๑ ลักษณะภูมิประเทศ

ดินแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วยพื้นที่ซึ่งเป็นป่าเขา
และดินแดนชายฝั่งทะเล รวมทั้งเกาะแก่งต่าง ๆ ทางด้านทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

๔.๒ สภาพดินฟ้าอากาศภาคใต้

สภาพอากาศทางภาคใต้ ค่อนข้างร้อนแต่มีฝนตกชุก ทำให้มีความ
อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำ (มีคำพูดของชาวบ้านทั่วไปว่า "ฝนแปด แดดสี่")

๔.๓ อาณาเขต อาณาเขตของภาคใต้

ทิศเหนือจดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศตะวันตกจดประเทศพม่า

ทิศตะวันออกจดอ่าวไทย

ทิศใต้จดเขตแดนประเทศมาเลเซีย

๔.๔ จังหวัดต่าง ๆ ภาคใต้ประกอบด้วยจังหวัดต่าง ๆ รวม ๑๔

จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต ตรัง พัทลุง นครศรีธรรม
ราช สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๔.๕ ลักษณะอุปนิสัยของชาวใต้

ชาวใต้อุปนิสัยค่อนข้างอดทน เข้มแข็ง มีความฉลาดเฉลียว มุ่งมั่น
สูง และปราดเปรียว ว่องไว มีภาษาพูดประจำถิ่นซึ่งค่อนข้างห้วนสั้นกว่าภาคอื่น ชาวใต้จะนับ
ถือบรรพบุรุษและผู้ที่มีอาวุโสกว่า นอกจากนี้ยังนับถือเทวดาและภูตผีปีศาจด้วยการอยู่รวม
กันในสังคมเป็นแบบเครือญาติ คือลูกหลานจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ เมื่อแต่งงานไป
แล้วอาจสร้างบ้านเรือนอยู่ในละแวกเดียวกัน หรือแยกครอบครัวไปอยู่ที่อื่น

๔.๖ การประกอบอาชีพ

อาชีพของประชาชนในภาคนี้คือ การทำนา ทำสวนยาง สวนผลไม้ ทำไร่ ทำเหมืองแร่ ประมง ทำฟาร์มหอยมุก ค้าขาย ทำงานหัตถกรรม เช่น เครื่องเงิน เครื่องถม ทอผ้า เครื่องจักรสาน และเครื่องอุตสาหกรรม

๔.๗ ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- ที่อยู่อาศัย

ลักษณะบ้านเรือนของภาคใต้มี ๓ แบบ คือบ้านแบบไทย จีน และอิสลาม ซึ่งขนาดและลักษณะความแตกต่าง จะเห็นได้ชัดในบ้านของผู้มีฐานะ ส่วนบ้านเรือนของราษฎรสามัญในท้องถิ่นทั่วไปมักเป็นบ้านใต้ถุนสูง สมัยโบราณนิยมตั้งเสาบนก้อนหินอีกชั้นหนึ่งไม่ฝังโคนเสา วัสดุที่สร้างบ้านอาจทำด้วยไม้ไผ่ จาก แผลก หรือไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงจาก แผลก หรือมุงกระเบื้อง บ้านของผู้มีฐานะจะมีแบบทรงเรือนไทย และบ้านที่ได้รับอิทธิพลจากฮอลันดามีทรงหลังคา ๓ แบบ คือ หลังคาจั่ว หลังคาปั้นหยา และหลังคาทรงมานิลา การประดับตกแต่งทั้งแบบไทยและเทศนี้แล้วแต่ฐานะของเจ้าบ้าน

- การเล่น ดนตรี ศิลปกรรม

การละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้มีลักษณะที่ค่อนข้างกระจัดกระเจิง ตามอุปนิสัยของประชาชน ได้แก่ การเล่นเพลงบอก หนังตะลุง มโนห์รา ลีละ การต่อสู้ด้วยกริช รองเงี้ยว ฯลฯ นอกจากการละเล่นการแสดงยังมีกีฬาพื้นบ้านเช่น แข่งเรือกอลและ ชนวัว แข่งนกเขา และแข่งวัว

เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองหนัง โพน ปืด (กลองสองหน้า)

ทน ทับ กรับซึก หรือกราว

๔.๘ แหล่งนันทนาการ :

- ธรรมชาติ โบราณคดี

ภาคใต้มีสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวมากมายไม่แพ้ภาคอื่น คือ มีทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประกอบด้วย หมู่บ้าน ประมง ชายหาด อุทยานแห่งชาติ ป่า เขา น้ำตก โบราณสถาน วัดวาอารามในศาสนา

พุทธและมัสยิดในศาสนาอิสลาม เช่น เกาะสมุย อุทยานแห่งชาติทางทะเล หมู่เกาะอ่างทอง สุสานหอย หมู่เกาะบริเวณจังหวัดกระบี่ และพังงา อุทยานแห่งชาติถ้ำน้ำทะเลน้อย วัดพระบรมธาตุไชยา สวนโมกข์ วัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช และมัสยิดที่ใหญ่และงดงามที่จังหวัดปัตตานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งการค้าอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาเป็นสถานที่สำหรับเลือกซื้อสินค้านานาชาติด้วย

๔.๙ แหล่งอารยธรรม

ภาคใต้เป็นแหล่งอารยธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากเป็นสถานที่การค้าระหว่างประเทศในการเดินเรือค้าขายจึงพบร่องรอยอารยธรรมอันเป็นอิทธิพลที่ได้รับจากอินเดียและลังกา โบราณสถานในพุทธศาสนาส่วนใหญ่รวมทั้งโบราณวัตถุ จะเป็นศิลปกรรมแบบศรีวิชัย อยูธยาและรัตนโกสินทร์ในบางจังหวัดจะมีอาคารแบบจีนและแบบโปรตุเกสผสมจีน ปรากฏอยู่ เช่น จังหวัด สงขลา และจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

๔.๑๐ ประเพณี - คติความเชื่อ - ศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ในภาคใต้นับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนั้น นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ และบางจังหวัดจะมีชาวไทยเชื้อสายจีนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่มาก ชาวไทยมุสลิมจะปฏิบัติตามระเบียบพิธีทางศาสนาของตน

ชาวไทยมุสลิมมีประเพณีสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ บางอย่างเป็นไปตามหลักการของศาสนา บางอย่างได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ และพุทธประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมีดังนี้

๑. ประเพณีการเกิด คือการกล่าว อาซันและกอมัดที่หูของทารก
๒. ประเพณีโกนผมไฟ และตั้งชื่อ
๓. ประเพณีเข้าสู่นัด
๔. ประเพณีแต่งงานตามหลักเกณฑ์ทางศาสนาชายคนหนึ่ง จะมีภรรยาได้ถึง ๔ คน
๕. ประเพณีมาแกะปูโล๊ะ (กินเหนียว)
๖. ประเพณีทำศพ

ส่วนชาวไทยพุทธนั้นก็จะมีประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต และประเพณีทางศาสนาเช่นกัน ประเพณีที่สำคัญคือ ประเพณีชักพระ ประเพณีทอดผ้าป่า งานเทศกาลเดือนสิบ การแห่ผ้าขึ้นธาตุ ฯลฯ

๔.๑๑ การแต่งกาย

การแต่งกายในภาคใต้ปัจจุบันมีลักษณะค่อนข้างเป็นสากล ส่วนการแต่งกายแบบพื้นบ้านดั้งเดิมนั้น มีลักษณะแตกต่างกันตามกลุ่มสังคมคือ ชาวไทยเชื้อสายจีนจะมีลักษณะการแต่งกายคล้ายจีน ชาวไทยมุสลิมจะแต่งกายคล้ายประชาชนในมาเลเซีย ส่วนชาวไทยพุทธแต่งกายคล้ายกับภาคกลาง ชาวใต้มีผ้าทอที่ขึ้นชื่อในอดีตคือผ้าเกาะยอ ผ้าไหมพุมเรียง และผ้าทอเมืองนคร ส่วนเครื่องประดับนั้นมีทั้งเครื่องเงิน เครื่องทอง และเครื่องถม

(ข้อมูล : สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย, มหาดไทยชวนรู้, ๒๕๓๗)